

Η ΖΩΗ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΥ

«...Μὰ ἐπὶ τέλους, φίλε μου, ἔχομε κι' ἡμεῖς ἐγωϊσμό, αἷμα, χολήν...»

(Ἀπὸ ἐπιστολὴ δασκάλου)

Φτωχέ μου δάσκαλε! Μὴ θέλῃς νὰ μὲ πείσης γιὰ τὸ δίκιο σου. Μὴ καταβάλῃς προσπάθεια, ἀγαπητέ μου, νὰ μὲ κάνῃς νὰ νοιώσω τὸν πόνο σου, γιὰ τὸν ξέρω. Ξέρω ποιὸς εἶσαι. Ξέρω πῶς ἡ μοῖρα σ' ἔταξε νὰ παίζῃς τὸ μέρος «τοῦ ἀνθρώπου ποὺ δέχεται ραπίσματα» κι' ὁμολογῶ—ἔστω κι' ἂν προσβάλλω τὸν ἐγωϊσμό σου—πῶς σὲ λυποῦμαι σὰν σὲ βλέπω νὰ σοῦ κοκκινίζουν ἢ φλέβες ἀπὸ τὸ θυμὸ καὶ νὰ δαγκώνῃς τὰ χεῖλιά σου σὲ σημεῖο, πού νὰ ματώνουν μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ μὴ φωνάζῃς, γιὰ νὰ μὴ ἀκουσθῇ ὁ γογγυσμὸς σου καὶ—ποιὸς ξέρε;—μπορεῖ νὰ τὸν πληρώσῃς ὕστερα πολὺ ἀκριβά.

Μὰ πρὸς τί ὅλα αὐτά; Μὲ ποιὸν πᾶς νὰ τὰ βάλῃς; Δὲν ἐνοιοῦσες πῶς ὅση ψυχικὴ δύναμι κι' ἂν ἔχῃς, ὅσο κουράγιο, ὅση πεποίθησι στὴν ἀξία καὶ στὸ δίκιο σου ὁ ἀγώνας πού θέλεις νὰ διεξαγάγῃς εἶνε ἀνισος καὶ γογγύρα θὰ συντριφθῇ, καυμένη μου, καὶ θὰ πέσῃ, θὰ σωριασθῇ; ἀξιοδάκρυτο θῦμα τῆς ἰδίας σου ψυχικῆς ἐπαναστάσεως.

Τὸ προσέχεις αὐτὸ τὸ σημεῖο τάχα; Ἄμ' καὶ τί ἄλλο κάνεις; Τὸ παραπροσέχεις μάλιστα καὶ γιὰ αὐτό... ἔ! καὶ γιὰ αὐτὸ εἶσαι ἐκεῖνος, ποῦ, θὰ σοῦ τὸ πῶ νέτα-σκέτα, θὰ εἶσαι γιὰ πολὺν καιρὸ ἀκόμη.

ΠΟΙΟΣ ΠΤΑΙΕΙ;

Καὶ ποιὸς πταίει γι' αὐτό; Δύσκολα θὰ μπορέσω νὰ σ' ἀποκριθῶ σ' αὐτὴ σου τὴν ἐρώτησι. Ἔσῳ; Ὁχι, χρυσέ μου ἄνθρωπε, σὺ εἶσαι ὁ ὀλιγώτερος ἀπὸ ὄλους πού φταῖς, κι' ἂς λένε ἐκεῖνοι πού ἔμαθαν νὰ τὰ ρίχνουν στὴν καμπούρα σου πῶς φταῖς; ἔσῳ. Δὲν φταῖς καθόλου. Καὶ ὑπεράνθρωπος ἂν ἦσουν πάλι θὰ γονάτιζες, δὲν θὰ μπορούσες νὰ ἀγωνισθῇς στὴν πάλη, πού σ' ἔχουν προορίσει. Κακὰ τὰ ψέμματα! Ἔχεις καὶ σὺ κρέας καὶ δατὰ, καλέ μου φίλε. Αὐτὸ εἶνε τὸ σφάλμα

σου. Ἐπρεπε νὰ μὴ εἶχες ἀπ' αὐτά. Κι' ἂν αὐτὸ εἶνε παραλογισμὸς; θὰ μού πῃς. Τί ἀπλοῖκός ποῦ εἶσαι καυμένη. Μὰ γιὰ νὰ εἶνε γιὰ νὰ φαίνεται ὅτι εἶνε—ἓνα πράγμα παραλογισμὸς πρέπει νὰ εἶνε κάτι πού νὰ μὴ γίνεται ἀποδεκτὸ στῶν ἄλλων τὴν ἀντίληψιν ὡς φυσικό. Μὰ διάβολε, σὲ ποιὸν θὰ ὑποστηρίξῃς αὐτὸ γιὰ παραλογισμὸ; Στους ἀνωτέρους σου; Τὸ πέτυχες! Ἄμ' ἐκεῖνοι εἶνε ἴσα-ἴσα πού τὸν παραλογισμὸ αὐτὸ τὸν ἔχουν γιὰ θρησκεία τους. Τί; Δὲν ἀγγίξεις τὸ τέλος; Δὲν ἀπέβαλες τὰς ἀνθρωπίνους ἀνάγκας; Ἐξακολουθεῖς νὰ ἔχῃς ἐπιγείους ἀδυναμίας, νὰ εἶσαι καὶ σὺ ὑποκείμενος στὰ φυσικά, ψυχικά, αἰσθήματα, τὸν πόνο, τὴν ἀπογοήτευσιν, τὸν θυμὸν, τὸν κόπον; Χάθηκες! Δὲν ἀξίζεις τίποτε, εἶσαι ἀναπολόγητος.

ἌΛΛΗ ΓΚΛΗΦΑ

Τί σοῦ μένει τώρα; Ν' ἀπλώσῃς τὰ χέρια σου παρακλητικά καὶ νὰ ζητήσῃς νὰ σ' ἀναγνωρίσῃ τὸ δίκιο σου ἢ κοινωνία μέσα στὴν ὁποία ζῆς. Ἄ! Τί γκάφα πού θὰ κάνῃς ἀσυγχώρητη, φίλε μου. Ἄν δὲν σοῦ δεῖξῃ τὰ δόντια τῆς ἔτοιμα νὰ σὲ καταξοσχίσουν θὰ σοῦ προτείνῃ τὸ εἰρωνικό ἐκεῖνο χαμόγελο πού δαγκάνει περισσότερο ἀκόμη κι' ἀπὸ τὰ δόντια λεοπαρδάλεως. Θὰ σοῦ κλείσῃ ἀνάληπτα τὴν πόρτα καὶ θὰ καγγάσῃ πίσω σου πλατεῖα γιὰ τὸ κωμικὸ θράσος πού ἔλαβες νὰ τὴν επικαλεσθῇς σὲ ζήτημα πού αὐτὴ προκαταβολικῶς σ' ἔχει καταδικασμένο. Καὶ πρόσεξε! Καμμὰ φορὰ οἱ ἀνώτεροί σου εὐρίσκονται σὲ ἀντίθεσι μὲ τὴν κοινωνία καὶ τότε εἶσαι τὸ κλωτσοσκουφι ἀπάνω στὸ ὁποῖον καὶ οἱ δυὸ ξεθυμαίνουν, μὰ ἐπὶ τέλους κάπως στηρίζεσαι σ' αὐτὴ τὴν διαμάχη. Μὰ στὸ τέλος, οἱ δυὸ αὐτοὶ ἀντίπαλοι, κατὰ κανόνα, συμφωνοῦν καὶ τότε; Ὁ! Τότε, ἀγαπητέ μου, τί δὲν τρώει ἡ ράχη σου. Γιὰ ὅλα φταῖς ἔσῳ, πού εἶσαι ἀνίκανος, πού δὲν ἔχεις ψυχὴ μέσα σου, πού δὲν ἀνεβαίνεις στὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς σου, πού δὲν

κεντριζεσαι ἀπὸ τὴν ἱερότητα καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἐπαγγέλματός σου, πού δὲν πλημμυρίζεις τὸ ἐγὼ σου ἀπὸ τὰς ἐκθαμβωτικὰς ἀκτῖνας τοῦ μεγαλειώδους πνευματικοῦ φάρου, πού δὲν ἀποβάλλεις κρέας, νεῦρα, αἷμα, κόκκαλα καὶ δὲν γίνεσαι τί; Ξέρω κ' ἐγὼ τί;

Η ΤΥΧΗ ΤΩΝ ΖΗΤΙΑΝΩΝ

Ἡμεῖς θέλομε μιὰ φορὰ νὰ γίνῃς τέλειος. Τώρα πῶς νοιώθουμε αὐτὴν τὴν τελειότητα δὲν ξέρω νὰ σοῦ τὴν πῶ. Τί ὥραϊες λέξεις ὄλες αὐτές, φίλοι μου, καὶ τί θεωρεῖα ὡσεὶ σαπουνόφουσα κολιζουσα τοῦ ἡλίου τὰς ἀκτῖνας! Πόση ὑπέροχη θὰ ἦταν ἡ φράσις ἐκεῖνη ἢ Πεσταλότσειος «ἔγεινα ζητιάνος γιὰ νὰ κάνω ἀνθρώπους» ἂν δὲν ὑπῆρχε τὸ φυσικὸν ἐπακολούθημα νὰ πιάνουν τὸν ζητιάνο μὲ τίς πέτρες τὰ ἀλάνια τῶν τριόδων καὶ στὰ σφυρίγματα τὰ χασαπάκια τῆς γειτονιάς, νὰ τὸν περιλοῦν δὲ μὲ χυδαῖες βροσιὲς ἀπὸ τὰ μέγαρά των οἱ εὐτυχεῖς τῆς ἡμέρας, ἕως ὅτου εἰς τὸ τέλος ἐπανερχόμενος ὁ δυστυχὴς ζητιάνος εἰς τὴν τρώγλην του βροῖσει πῶς ὁ σάκκος, τὸν ὁποῖον προσεπάθησε σ' ὄλο τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας νὰ γεμίσῃ εἶνε καὶ πάλι ἀδειανὸς καὶ ἔμεινε μὲ μόνον συντετριμμένο τὸ ἠθικὸ του γιὰ τὸν κ' αὐτὸς ἔχει κάποιον ἠθικόν.

ΜΕΤΑ ΤΟΙΗ ΛΥΡΙΣΜΟ

Δὲν ἀντέχω σ' αὐτὸν τὸν λυρισμὸ περισσότερο, καλέ μου δάσκαλε, καὶ θὰ μ' ἐπιτρέψῃς νὰ σταματήσω. Μὲ τότε γιὰ τὸ σοῦ τὰ εἶπα ὅλα αὐτά; Ξέρω κ' ἐγὼ; Ἔτσι ἦταν μιὰ αὐθόρμητη ψυχικὴ πλημμύρα, πού στὴ φύρα τῆς δὲν κατώρθωσα νὰ κρατηθῶ. Ἔτσι τὸ ἐξηγῶ ἐγὼ τοῦλάχιστον. Τὸ γράμμα σου μ' ἔκανε νὰ τὰ πῶ ὅλα αὐτά! Γιὰ τὴν γιὰ νὰ ἔχω νὰ σοῦ δώσω κάποιον φάρμακο τ' ὁμολογῶ πῶς δὲν ἔχω. Καὶ νὰ τὰ ποῦμε μεταξύ μας. Ἔχω, μὰ τί νὰ τὸ κάνω, ἀφοῦ ξέρω πῶς δὲν θὰ τὸ μεταχειρισθῇς; Μὰ στ' ἄλλο φύλλο θὰ σοῦ τὸ πῶ, ἔτσι ἀπλῶς γιὰ νὰ συζητήσωμε.